

EMLÉKEZÉS SZENTPÉTERY ZSIGMONDRA

LENGYEL ENDRE

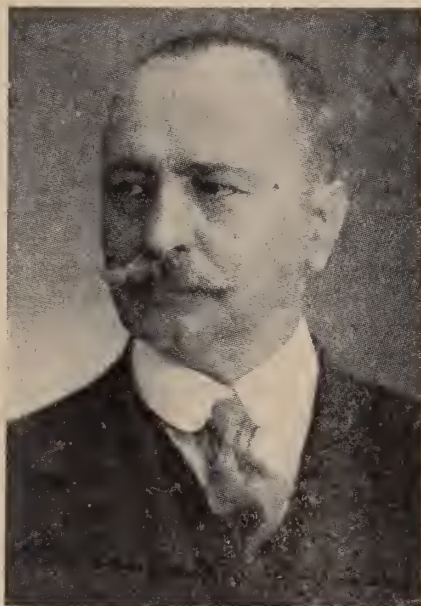
A tudomány munkásainak erdeje újra megritkult egy fával. Kidőlt az ásványkőzet-tan lelkes művelője: Szentpétery Zsigmond. Testét visszakövetelte a föld, melynek kincseit több, mint fél évszázadon át annyi szeretettel, buzgalommal és hivatottsággal kutatta. Tudományos munkáinak forrásaiból még hosszú időn át fog meríteni a jövő nemzedékek természetvizsgálója.

Szentpétery Zsigmond Nagykőrösön született 1880-ban. Közéiskolai tanulmányait is ott végezte el kiváló eredménnyel. Korán lépett arra az ösvényre, melyen nyílegyenesen, szaktudományának önzetlen művelésével haladt előre élete alkotmányáig. Egyetemi tanulmányait Kolozsvárott végezte el, de a müncheni egyetemen is több félévet hallgatott.

1922 óta a kolozsvári egyetem ásvány-és földtani intézetében működött, mint tanársegéd, majd adjunktus és magántanár. Őszinte nagyrabecsüléssel és ragaszkodással tekintett professzorára, az intézet igazgatójára, Szádeczky-Kardoss Gyulára, akit valóságga! mintaképének vallott s akinek fáradhatatlan, lelkiismeretes munkássága lelkesítette egész életén át.

1920-ban az Egyetemmel együtt Budapestre került, ahol átvette a Kolozsvárról átköltözött Intézet vezetését. 1921-ben Szegeden nyílt meg a lehetőség új intézet alapítására. Szentpétery lelkes ambícióval fogott hozzá a fárasztó munkához, s a rendelkezésére bocsátott intézeti keret mindinkább kitöltődött a jól szervezett tanulmányutak és gyűjtések ásvány-kőzettani anyagával. Hangyaszorgalommal hordta össze a tudományos oktatás és szaknevelés minden szükséges kellékét. Ebben a törekvésben a testvéregyetemek s a Nemzeti Múzeum is segítséget nyújtottak. Néha harcba is bocsátkozott a nélkülözhetetlen anyagi feltételek megteremtéséért. Új generációk nevelését mindvégig szíven viselte.

1924-ben nevezték ki egy. ny. r. tanárnak. Több ízben volt a szegedi egyetem dékánja s hosszú éveken át elnöke több diákjóléti intézménynek. Őszinte örömet és belső kielégülést érzett, ha tanítványain és munkatársain segíthetett.

Tagja volt a wien: Alpenländischgeologischer Verein-nak, a berlini Mineralogische Gesellschaft-nak; a Magyar Tudományos Akadémia 1929-ben levelező, 1943-ban rendes tagjává választotta. Több mint két évtizeden át igazgatója volt az Erdélyi Nemzeti Múzeum Ásványtárának, rendes tagja a nagykőrösi Arany János Irodalmi Társaságnak.

1940-ben régi intézetébe került vissza, ahol ifjúságának egy része lepergett. Atvette volt professzora Szádeczky-Kardoss Gyula gazdag örökségét. Új lendülettel, fiatalos hévvel fogott a munkához. 1941/42-ben a kolozsvári egyetem rektora volt. De a megváltozott viszonyok 1944-ben újra Budapestre kényszerítették, ahol a Nemzeti Múzeumba nyert beosztást. Itt dolgozott fáradhatatlan munkabírással 1952. április haváig, halálát okozó betegsége kitöréséig.

Mintaszerű férj és családapa volt. Két leányát és fiát odaadó szeretettel nevelte. De nemcsak szűkebb családjá körében töltötte be a jó apa szerepét, hanem az egyetemi intézetben is. Tudományos és adminisztratív munkatársairól mindig nagy körültekintéssel, megértéssel és szociális szellemben gondoskodott. Megtestesítője volt a rendszeres, lelkiismeretes munkának s ezt megkövetelte környezetétől is.

Szaktudományának szorgalmas és bámulatosan kitartó munkása volt. A kora reggel már dolgozóasztalánál találta s igen gyakran a késő este kísérte haza. Mint jó orvos, állandóan rajta tartotta kezét intézete pulzusán. Újabb és újabb intézkedéseivel igyekezett a gyűjteményeket, a laboratóriumi felszerelést s a munkálatok színvonalát mintaszerűvé fejleszteni. A szegedi pompás ásvány-közzettani múzeumot távoli vidékekről is felkeresték.

Páratlan lendülettel dolgozott. Kolozsvárott, majd Szegeden egymás után jelentek meg terjedelmes tanulmányai.

Állami ösztöndíjakkal támogatott tanulmányi és kutató útjain bejárta Magyarországot, de különösen Erdély sok hegyvidékét, valamint Ausztria, Németország, Olaszország és a Balkán közzettanilag érdekes területeit.

Lelkiismeretes kutató volt. Minden munkáját gondosság, pontosság, szigorú önbírálat jellemzi. Évtizedes vizsgálatokkal leszűrt adatai olyan építőkövek maradnak, melyeket újabb kutatásoknál biztos alapként vehetnek igénybe. Ennek köszönhető, hogy tudományos munkássága nemcsak hazai szakkörökben, hanem külföldön is elismert nevet szerzett számára.

Tudományos működésének elismeréséül a Magyar Földtani Társulat tiszteleti, majd alapító tagjának választotta.

Tudományos munkássága erdélyi kőzetek vizsgálatával indult meg. Tanulmányozta a Persány hegység eruptív kőzeteit, a Túr-Torockói-vonulat albitoligoklász kőzeteit, a meafirok szerepét az Erdélyi Érc-hegységben. Vizsgálat tárgyává tette a Kolozsvár-környéki negyedidőszak emlős-faunáját.

Működésének kezdeti időszakában külföldi kőzetek felé is terelődött figyelme. Vizsgálta a belsőázsiai Tiensan és Taklamakan magmás kőzeteit és kristályospaláit. Szerbia és Montenegró közzettani ismeretéhez is bőséges adatot szolgáltatott.

Későbbi tanulmányainak nagyrésze a Bükk-hegységre vonatkozik. Sajátos kőzetvilágát szívügyének tekintette. Értekezéseiben rengeteg adatot hordott össze, melyek szintetikus kőzetgenetikai elgondolások szilárd alapjait alkothatják. Megállapította a Bükk eruptív vonulatának jellegét s a sorra lepergett magmás folyamatok összefüggését. Különösebb figyelemre méltatta a népgazdasági szempontból is számottevő titánmagnetites kőzeteket Szarvaskő vidékéről. Földtani egységekre bontotta a Bükk eruptív területét s nem volt egyetlen vizsgálati objektum sem, ahol nem állapított volna meg valami újat, szakszempontról érdekeset.

Másik kedvenc kutatási területe a Börzsöny-hegység volt, melynek fiatal kiömlési kőzeteit különös szeretettel gyűjtötte és tanulmányozta. A szegedi Egyetem

ásványkőzettani gyűjteményszekrényeinek hosszú sora tanúskodik páratlan természet szeretetről és reális, józan ítélőképességéről.

Szentpétery Zsigmond egész élete kötelességteljesítés volt. A rendszeres munka belső örömöt és kielégülést szerzett neki. A következetes, lelkiismeretes munkát igyekezett átültetni minden tanítványának szívébe is.

Jóságos lelkének deríjével szemlélte a világot. Munkája és hivatali kötelessége minden földi hiúságért kárpótolta. Hitvese és forrón szeretett három gyermeke körében kipihente magát s mindennap új erőt gyűjtött az új munkára.

Tudományos tevékenysége a Nemzeti Múzeum falai között szívének utolsó dobbanásáig folytatódott, melynek történelmével félévszázados működése szorosan egybefonódott.

Elfáradt szíve utolsót dobbant, de nemes egyénisége minden szaktársa, tanítványa és tisztelője lelkében sokáig élni fog. Távozásával sokat veszített a tudomány is, melynek igazságait gazdagon sugározta egy életen át minden tudományt-szerető ember felé.

Dr. Szentpétery Zsigmond tudományos dolgozatai

1. Túr—Toroczkói eruptívus vonulat északi részének kőzettani viszonyai. Geol. térképpel. Orv. Természettud. Értesítő XXIX. k. p. 1—36. Kolozsvár, 1904.
2. A Túr—Toroczkói eruptívus vonulat Borrév—Várfalva—Csegez és Toroczkó közé eső részének kőzettani viszonyai. Geol. térképpel. Orv. Természettud. Értesítő XXX. k. p. 182—212. Kolozsvár, 1906. — Petrogr. Verhältnisse d. zwischen Borrév—Várfalva—Csegez u. Toroczkó liegenden Teiles des Túr—Toroczkóer Höhenzuges. Med. Naturwiss. Berichte Bd. XXX. p. 23—55. Kolozsvár, 1906.
3. A Persányi hegység déli felének mesozoicus eruptív kőzetei, különös tekintettel földtani viszonyaira. Geol. térképpel és szelvényvel. Múzeumi füzetek LX. p. 27—81. — Die mesozoischen Eruptivgesteine d. südl. Hälfte des Persányer Gebirges. Naturwiss. Museumshefte. Bd. IV. p. 82—146. Kolozsvár, 1910.
4. Elephas primigenius BLB. maradványok Marossárpatakról és Akmárról. Geol. szelv. és kép. Ásványtár Értesítője. I. k. p. 33—37. — Überreste des Elephas prim. BLB. von Marossárpatak u. Akmár. Mitt. a. d. Min. Geol. Samml. d. Siebenbürgischen Nationalmuseums. Bd. I. p. 81—86. Kolozsvár, 1911.
5. Cervus euryceros Cuv. koponyatöredéke Olasztelekről. Ásványtár Értesítője I. k. p. 38—40. — Schädelbruchstück eines Cervus euryceros Cuv. von Olasztelek. Mitt. a. d. Siebenb. Nationalmuseum. Bd. I. p. 87—89. Kolozsvár, 1911.
6. Albitoligoklaskőzetek a Túr—Toroczkói hegységből. Geol. Szelv. 2 tábla. Ásványtár Értesítője I. k. p. 113—171. — Albitoligoklasgesteine a. d. Túr—Toroczkóer Höhenzuges. Mitt. a. d. Min. Geol. Samml. d. Siebenb. Nationalmuseums. Bd. I. p. 191—250. Kolozsvár, 1912.
7. Kőzettani adatok Belső-Ázsiából: Tienshan, Kuldzsai Nashan, Nyugati Taklamakán, Kashgari Alpok, Kiakbashi Pamir és Ny-i Kuenlün kőzetei. Földtanj Intézet Evkönyve XXI. k. p. 237—341. — Beiträge zur Petrographie Zentralasiens etc. M. 3 Taf. Mitt. a. d. Jahrbüchern d. k. Ung. Geol. Anstalt. Bd. XXI. p. 265—385. Budapest, 1915.
8. Adatok Kolozsvár ősemlőseinek ismeretéhez. Geol. szelv. 2 tábl. Térk. Ásványtár Értesítője II. k. p. 58—77. — Beiträge z. Kenntnis d. pleistozänen Säugetiere von Kolozsvár. Mitt. a. d. Min. Geol. Samml. d. Siebenb. Nationalmuseums. Bd. II. p. 148—169. Kolozsvár, 1914.
9. Melafir és szerepe az Erdélyi Érc-hegységben. Földtani Közöny XLVI. k. p. 86—105. — Melaphyr u. seine Rolle im Siebenb. Erzgebirge. Suppl. Földtani Közl. Bd. II. p. 148—169. Budapest, 1916.
10. Cuprit, azurit és malachit Bélavárról, Torda-Aranyos megyében. Ásványtár Értesítője III. k. p. 157—163. — Cuprit, Azurit u. Malachit von Bélavár, Torda A. Kom. Muz.

- Füz. Mitt. a. d. Min. Geol. Samml. d. Siebenb. Nationalmuseums. Bd. III. p. 225—252. Kolozsvár, 1916.
11. Kőzettani adatok az Erdélyi Érchegységből. Földtani Intézet Évi Jelentése 1915-ről. p. 332—347. — Petrographische Daten a. d. Siebenb. Erzgebirge. Jahresberichte d. Ung. Geol. Anstalt f. 1915. Budapest, 1917.
  12. A Drócsa és az Erd. Érchegység eruptív kőzeteiről. Földtani Intézet Évi Jelentése 1916-ról. p. 229—328. — Die Eruptivgesteine d. Drócsa u. d. Siebenbürgischen Erzgebirges. Jahresbericht d. Ung. Geol. Anstalt f. 1916. p. 336—368. Budapest, 1919.
  13. Vulkánj üvegek a Drócsából és az Erdélyi Érchegységből. Földtani Intézet Évi Jelentése 1916-ról. p. 642—663. — Vulkanische Gläser aus der Drócsa u. d. Siebenb. Erzgebirge. Jahresberichte d. Ung. Geol. Anstalt f. 1916. Budapest, 1920.
  14. Galenit és sphalerit, göthit és pyrolusit Toroczkóról. Ásványtár Ertesítője IV. k. p. 95—103. — Galenit u. Sphalerit, Goethit u. Pyrolusit von Toroczkó. Múzeumi Füzetek. Mitt. a. d. Min. Geol. Samml. d. Siebenb. Nationalmuseums Bd. IV. p. 214—223. Kolozsvár, 1918.
  15. Adatok Szerbia és Montenegro kőzettani ismeretéhez. Földtani Intézet balkáni munkálatainak eredményeiről. p. 86—137. Budapest, 1918.
  16. Die petrographischen Ergebnisse d. ungarischen geol. Forschungen in Serbien in J. 1916—1918. Acta Scient. Universitatis Fr. J. T. I. p. 20—33. Szeged, 1922.
  17. Soborsin vidékének kőzettani viszonyai. Földtani Intézet Évi Jelentése 1917-ről. p. 110—156. Budapest, 1924.
  18. Diósgyőr és Szarvaskő-vidéki paleo- és mezoeruptívumok földtani viszonyai. Földtani Intézet Évi Jelentése 1917-ről. p. 75—88. Budapest, 1924.
  19. Paleo-mezoeruptívumok Magyarországról. Földtani Intézet Évi Jelentése 1918-ról. p. 268—275. Budapest, 1924.
  20. Torockói Vaspatoki vasbánya földtani szelvénye. Földtani Közlöny LI—LII. k. p. 10—21. — Geologische Verhältnisse der Eisengrube bei Toroczkó. Földtani Közl. LI—LII. p. 87—95. Budapest, 1924.
  21. Erdély eruptív kőzetei. Földtani Szemle. I. k. p. 125—143. Budapest, 1924.
  22. Physiographie und Genesis der Gesteine des Toroczkóer Eisenerzbergwerkes. Acta Scient. Universitatis Fr. J. Tom. I. p. 134—153. Mit. 1 Taf. Szeged, 1924.
  23. Allgemeine Charakteristik des basischen Eruptivzuges im Bükkgebirge. Acta Scient. Universitatis Fr. J. Tom. II. p. 113—124. Szeged, 1923.
  24. The Copper ores and Diabases of Transylvania. Economic Geology. Vol. XIX. No. 4. p. 392—397. New-Haven, 1924.
  25. Gepresste Eruptivgesteine aus Ungarn Verhandl. d. Geol. Bundesanstalt in Wien. p. 151—156. Wien, 1924.
  26. Kemence vidékének földtani és kőzettani viszonyai Hont megyében. Földtani Intézet Évi Jelentése 1923-ról. p. 26—29. Budapest, 1925.
  27. Földtani megfigyelések Alsóhámor vidékén Borsód megyében. Tud. Mentő Biz. Kiadv. p. 1—16. Szeged, 1924.
  28. Die Gesteine der Plavgegend am Grenzgebiete Nordalbaniens. Neues Jahrbuch Sonderband. p. 485—493. Stuttgart, 1914.
  29. Petrogenetische Beobachtungen an den Andesiten des Börzsönyer Gebirges. Acta Scient. Universitatis Fr. J. Tom. II. p. 117—130. Szeged, 1926.
  30. Beiträge zur Petrographie der südlichen Gebirgsgegend von Prizren in Albanien. Jahrb. d. Ung. Geol. Anstalt Bd. XXVIII. p. 47—70. Budapest, 1927.
  31. Petrogeologie des südlichen Teiles des Drócsa-Gebirges. Geol. Karte. 1 Taf. Jahrbuch d. Ung. Geol. Anstalt. Vol. XXVIII. p. 191—316. Budapest, 1928.
  32. Gesteinstypen aus der Umgebung von Lillafüred. Acta Scient. Univ. Fr. J. Section Chem. Mineralog. et Phys. T. I. p. 10—43. Szeged, 1928.
  33. Gepresste Gesteinstypen von Lillafüred. 1 Taf. Acta chem. mineralog. et phys. Tom. I. p. 10—44. Szeged, 1928.
  34. Eruptivserie im Savóstale bei Lillafüred. Acta chem. mineralog. et phys. 1 Taf. Tom. I. p. 72—128. Szeged, 1929.
  35. A gabbromagma differenciálódási termékei Szarvaskő vidékén. (Dr. Emszt Kálmánnal együtt). Földtani Közlöny LVI. k. p. 62—73. — Gabbroidale Differentiationsprodukte in d. Gegend von Szarvaskő. 1 Taf. Suppl. Földt. Közl. LVI. p. 200—216. Budapest, 1927.
  36. Petrochemiai adatok Szarvaskő vidékéről (Emszt Kálmánnal együtt). Földtani Közlöny LVII. p. 109—114. — Petrochemische Daten aus der Gegend von Szarvaskő. 1 Taf. Suppl. Földt. Közl. LVII. p. 216—221. Budapest, 1928.

37. Neuere Beiträge zur Petrologie des Lillafüreder Savóstaes. Acta chem. mineralog. et phys. Tom. II. p. 24—46. Szeged, 1930.
38. Szarvaskő vidékének oligoklászkozétei. 3 tábla, 5 rajz. M. Tud. Akadémiai Math. Term. tud. Értesítő XLVII. p. 432—463. Budapest, 1930.
39. Quarzporphyr des Bagolyberges bei Lillafüred. 2 Taf. Acta chem. mineralog. et phys. II. p. 109—150. Szeged, 1931. — Bagolyhegy quarzporphyrja Lillafüred mellett. U. ott. p. 81—108. Szeged, 1931.
40. Kőzettípusok Szarvaskőről. 1 tábla (Dr. Emszt Kálmánnal együtt). Földtani Köz-
löny LX. p. 57—67. — Einige Gesteinstypen von Szarvaskő. Suppl. Földtani Közl.
LX. p. 181—192. Budapest, 1931.
41. Oligoklaszgesteine aus der Berggegend von Szarvaskő. Mat. Naturwiss. Berichte aus
Ungarn. Bd. XXXVIII. Budapest, 1931.
42. Daten zur Physiographie der Mesoeruptive einiger Hochgebirge. Acta chem. mineralog
et phys. Tom. II. p. 186—209. Szeged, 1932.
43. Physiographia und Genesis der Diabasarten des Bükk-Ortásberges. Acta chem. mi-
neralog. et phys. Tom. III. p. 66—97. Szeged, 1933.
44. Magmatischer Werdegang und Petrochemie der Gesteine der Gabbroidmasse vom
Bükk-Gebirge in Ungarn. Chemie der Erde VII. p. 351—382. Jena, 1932.
45. A bükki gabbroidtömeg közetének magmatikus képződése. M. Tud. Akadémiai Math.
Természettud. Értesítő. XLIX. p. 399—430. Budapest, 1932.
46. Az Ortáshegy diabáza a Bükkhegységben. 3 tábla. M. Tud. Akadémiai Math. Termé-
szettud. Értesítő. L. p. 530—557. Budapest, 1933.
47. Porphyritserie ober Hámor im Bükkgebirge. 2 Taf. Acta chem. mineralog. et phys.
Tom III. p. 149—181. Szeged, 1934.
48. Die geologischen Verhältnisse der Gegend von Kemence im Kom. Hont. Jahres-
berichte d. Ung. Geol. Anstalt. p. 349—353. Budapest, 1934.
49. Petrologische Verhältnisse des Fehérköberges und die detaillierte Physiographie
seiner Eruptivgesteine. 4 Taf, Acta chem. mineralog et phys. Tom. IV. p. 18—123.
Szeged, 1934.
50. Paläo-Mesoeruptivgesteine aus Siebenbürgen. Jahresbericht d. Ung. Geol. Anstalt.
p. 355—367. Budapest, 1934.
51. Fehérkő aljának eruptív része Lillafürednél. 3 tábl. M. Tud. Akadémiai Math. Termé-
szettud. Értesítő. LII. p. 253—286. Budapest, 1935.
52. Alkaliplagiophyrite aus dem Bükkgebirge. 2 Taf. Acta chem. mineralog. et phys.
Tom. IV. p. 171—194. Szeged, 1935.
53. Einige Differentiate und endomorphe Kontaktgesteine von Szarvaskő. — Magma-
hasadási és érintkezési kőzetek Szarvaskőről. 1 tábla. Földtani Közöny LXV. p.
305—314. Budapest, 1935.
54. Lillafüredi Szentistvánhegy eruptívumainak általános közettani viszonyai. 3 tábla.
M. Tud. Akadémia Math. Természettud. Értesítő LIV. p. 279—308. Budapest, 1935.
55. Stratovulkanischer Teil des Szentistvánberges im Bükkgebirge. Acta chem. mine-
ralog. et phys. Tom. V. p. 36—134. 9 tábla. Szeged, 1937.
56. Titánmagnetites kőzetek a szarvaskői Vaskapu vidékéről. M. Tud. Akadémiai Math.
és Természettud. Értesítő. LVI. p. 1127—1212. Budapest, 1937.
57. Titanmagnetithältige Gesteine der Vaskapugegend vom Bükkgebirge in Ungarn.
7 Taf. Acta chem. mineralog. et phys. Tom. VI. p. 55—100. Szeged, 1937.
58. Szarvaskői amfibololit. 2. tábl. M. Tud. Akadémiai Math. Természettud. Értesítő.
LVII. p. 390—407. Budapest, 1938.
59. Szarvaskőer Hornblende mit ausführlicher Physiographi. 4 Taf. Acta chem. mine-
ralog. et phys. Tom. VI. p. 175—250. Szeged, 1938.
60. Adatok a Torockói hegység közettani ismeretéhez. 1 tábl. — Daten zur petrographi-
schen Kenntnis des Torockóer Gebirges. Szádeczky Gyula Emlékkönyv. p. 103—113.
Kolozsvár, 1938.
61. Ultrabasische Eruptivgesteine aus Ungarn. Fortschritte d. Min. Petr. Bd. 23. p. 151—
163. Berlin. 1939.
62. A Bükkhegység ultrabásitjai. Acta chem. mineralog. et phys. Tom. VII. p. 1—7.
Szeged, 1939.
63. Saure Ganggesteine aus dem Bükkgebirge (Ungarn). 3 Taf. — Savanyú telérokőzetek
a Bükkhegységből. Acta chem. mineralog. et phys. Tom. VII. p. 47—63. Szeged, 1939.
64. Piroxenit Szarvaskőről. 2 tábl. M. Tud. Akadémiai Math. Természettud. Értesítő.
LIX. p. 244—259. Budapest, 1940.
65. Über den Pyroxenit von Szarvaskő (Bükkgebirge, Ungarn). 5 Taf. Acta chem. mine-
ralog. et phys. Tom. VII. p. 165—191. Szeged, 1940.

66. Bükkhegységi Kerekhegy eruptívumai. Földtani Közlöny LXXIII—LXXIV. k. p. 11—21. Budapest, 1947.
67. Újhatárvölgy kőzettani szelvénye a Bükkhegységben. Földtani Közlöny LXXIII. p. 639—647. Budapest, 1948.
68. Adatok a bükkhegységi diabáz ismeretéhez. Földtani Közlöny LXXX. k. p. 168—180. Budapest, 1950.
69. Az újhuti Lőrinc-hegy diabázai a Bükkhegységben. Földtani Közlöny LXXX. k. p. 316—323. Budapest, 1950.

Kéziratban lévő dolgozatok:

1. Alsó-Bagolyhegy kvarcporfirja Bükkszentkereszt határában.
Az 1936-ban feltalált Alsó-Bagolyhegy-i kvarcporfirt írja le közzétani alapon. A leírás szerint a fajták között uralkodó a mikrofelzites és felzites jellegű, de van közöttük granofiros és mikrogránitos is. Kiömlési jellegét bizonyítja az itt-ott még megtalálható kvarcporfirtufa is. Képződési idő szerint fiatalabb, mint az itteni triász-mészkkő és a porfirittufa.
2. A Lőrinc-hegy porfiritei a Bükkhegységben.
A Lőrinc-hegyen három porfirsávot állapított meg, amelyek mindegyikében uralkodnak a porfirittufák, ezekkel váltakozva salakos porfirittalva, porfirite-mandulakő, augitporfirite és biotit-augitporfirite is előfordul. A déli sávban jellemzők ezenkívül a horzsa-köves porfiritek és salaktufák, de szerepelnek itt bőven diabázfajták is, mint a porfiritek takarói.
3. A Bükkhegység déli részének bázisos eruptív-tömege.
Ennek a hatalmas bázisos tömegnek részletes közzétani alkotását tárgyalja ez a monográfia, a benne szereplő nagyon változatos kőzetfajták mindegyikét leírja és több mint 100 kőzetelemzéssel támogatja az elmondottakat. Részletes petrokémiai tárgyalással fejezi be a dolgozatot.

Népszerű és egyéb értekezések

- A Föld múltja, jelene és jövője. A nagykorösi Arany János Irodalmi Társaság Évkönyve. VI. k. p. 38—45. Nagykorös, 1931.
- Dr. Szádeczky-Kardoss Gyula emlékezete (1860—1935). Földtani Közlöny LXVI. p. 22—39. 1 tábla. Budapest, 1936.
- Professor Dr. Julius von Szádeczky-Kardoss. Acta chem. mineralog. et Phys. Tome V. p. 1—10. Szeged, 1936.
- A Bükkhegység DNy-i része Szarvaskő vidékén, 12 képpel. Földtani Értesítő LV. p. 97—111. Budapest, 1939.
- Az emberiség pár fontos ásványi anyaga. Ferenc-József Tud. Egyetemi Beszámoló. 1941—42-ről. p. 5—27. Kolozsvár, 1942.
- Jelentés az Erdélyi Nemzeti Múzeum Ásvány- és Kőzettárának 1942. évi működéséről. Erdélyi Múzeum, 1943. évf. 68. k. p. 53—55. Kolozsvár, 1943.
- Jelentés az Ásvány- és Kőzettár 1943. évi állapotáról. Erdélyi Múzeum, 69. k. p. 47—50. Kolozsvár, 1944.